

سال اول، دوره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۵، شماره پیاپی ۱

اومبرتو اکو و بنیان نشانه‌شناختی تأویل

دکتر مسعود آگوننه جونقانی^۱

تاریخ دریافت: ۹۵/۱/۲۴

تاریخ پذیرش: ۹۵/۷/۲۵

چکیده

اومبرتو اکو با الهام از نگرش‌های زبان‌شناختی یلمسلف و تأثیرپذیری از پرس در باب وجه تفسیری نشانه، که حاصل تأملات وی در باب معناپردازی نامحدود است، کوشیده است با تکیه بر روش‌شناسی ساختگرا و پراگماتیسم آمریکایی نظرات بدیعی در باب چگونگی تأویل متن به‌دست دهد. او با طرح موضوع «بنیان‌های نشانه‌شناختی تأویل» نشان می‌دهد که تأویل به مثابه امری تلقی می‌شود که از تعامل خواننده و متن شکل می‌گیرد؛ به همین دلیل تأویل الزاماً در محدوده نیت مؤلف باقی نمی‌ماند و از آن فراتر می‌رود. بر این اساس مقاله حاضر می‌کوشد ضمن بررسی خاستگاه‌های نظری اندیشه اکو، استدلال‌های وی را در این باره بررسی و تحلیل کند. در این بررسی مشخص می‌شود که تأویل اصیل^۱ در برابر تأویل نابه‌هنجار^۲ - که اساساً مستلزم خوانشی سوژه‌محور است - ناشی از نوعی آزادی در عین محدودیت است؛ به بیانی سراسرتر، متن بر اساس قابلیت‌های نشانه‌شناختی خود، خواننده را در مسیرهای مشخصی از جریان تأویل پیش می‌برد؛ مسیرهایی که می‌توان با مطالعه نشانه‌شناختی اثر آن‌ها را پیش‌بینی و تبیین کرد.

واژگان کلیدی: اومبرتو اکو، نشانه‌شناسی، تأویل، رانش تفسیری^۳، گشودگی اثر، دیالکتیک متن و خواننده

1. authentic interpretation
2. abberant interpretation
3. hermetic drift